

การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้
กรณีศึกษาเรือกอและจำลองภาคใต้ *

Creating Forms of Packaging From Rubberwood Lumber Southern Community to
Promote Products Case Study of Kolek Boat Model

กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้จุดประสงค์เพื่อการศึกษาและสังเคราะห์องค์ความรู้จากศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ความเป็นไปได้ในการผลิตโดยกลุ่มผู้ผลิตสินค้าจากไม้ยางพารา และรูปแบบเจาะจงเลือกกลุ่มผลิตภัณฑ์ตัวอย่างในงานวิจัย ระยะที่ 2 ออกแบบและสร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับกลุ่มผลิตภัณฑ์ตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน จำนวน 3 ชิ้นงาน ระยะที่ 3 สำนักรวบรวมและพึงพอใจ “ต้นแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา” สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่าทิศทางของรูปแบบการสร้างบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราสามารถเป็นแนวทางในการสร้างบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ภาคใต้ได้ โดยภาพรวมของผลงานออกแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากทั้งหมด ซึ่งการออกแบบให้สื่อถึงเอกลักษณ์ภาคใต้ในบรรจุภัณฑ์สามารถทำได้จริงในกลุ่มผู้ผลิตสินค้าจากไม้ สามารถสร้างความน่าสนใจในสินค้าได้อย่างดี

ดังนั้นการผนวกความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ที่มีคุณค่าร่วมกับทุกองค์ความรู้ทำให้เกิดแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำเสนอความงามของสินค้าภาคใต้ในรูปแบบบรรจุภัณฑ์เป็นการสร้างมูลค่าและรายได้ให้กับชุมชนในภาคใต้ได้อีกทางหนึ่ง

Abstract

The objective of this research is to study and extract the core knowledge from the art and culture of Southern Region, the packaging designs, the needs of target group, the possibility in producing packaging from rubberwood lumber, especially the group of wood manufacturers.

* เนื้อหาส่วนใหญ่ของบทความชิ้นนี้เรียบเรียงขึ้นจากวิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2553 เรื่อง “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้ กรณีศึกษาเรือกอและจำลองภาคใต้” โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ เป็นที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรณิศา ปันยารชุน เป็นที่ปรึกษาร่วม

** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพมหานคร มือถือ 081-5429564 / 081-8987071 Email : Pandadada@hotmail.com

The research consists of 3 phrases; 1st phrase is extracting the core knowledge regarding to the possibility in creating packaging from rubberwood lumber, and purposive sampling group of sample product for the research; 2nd phrase is designing and creating the packaging for the group of target product in this research, which are 3 pieces of household decorative; 3rd phrase is to research the acceptance and satisfaction of “the pilot rubberwood lumber packaging”, using the questionnaires as a research tooling, statistics used in the research are frequency, percentage, means, and standard deviation; analyzing the data by using computer software.

The research findings support that the core knowledge regarding to possibility in creating the packaging from rubberwood lumber could be used as a guideline in creating the packaging for Southern Region. Overall the pilot designs have an average score at very good, which the designs are presenting the unique of Southern Region with packaging is implementable within the group of wood products manufacturer. The packaging makes the product more elegant.

In conclusion, by integrating the knowledge about the valuable art and culture of Southern Region with all of the core knowledge, help creates the guideline in designing the packaging which can present the elegance of the Southern Region Product. These packaging could be an alternative for adding more value and income for the Southern Region population.

Key Word (s): Packaging From Rubberwood Lumber, Packaging From Wood, Wood Packaging, promotional and community south.

บทนำ

การขยายตัวของประชากรและการพัฒนาทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ก่อให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมและเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ ในขณะเดียวกันกิจกรรมและผลิตภัณฑ์เหล่านี้ ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานในการผลิตและการพัฒนา จึงก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชน การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีควรเน้นนโยบายเชิงรุก ซึ่งนโยบายดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผสมผสานวิธีการและทางเลือกหลายรูปแบบที่

เหมาะสม โดยมีแนวคิดว่าการพัฒนาสิ่งแวดล้อมจะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพที่ 1 ตัวอย่างสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีแนวคิด EcoDesign

ที่มา : บรรจุภัณฑ์ EcoDesign [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2554. เข้าถึงได้จาก

http://www.mtec.or.th/ecodesign2010/index.php?option=com_content&view=article&id=5:ecodesign-&catid=1:ecodesign&Itemid=23

ปัจจุบันโลกให้ความสนใจกับการออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการลดของเสีย ยืดระยะเวลาการใช้งานและเพิ่มปริมาณการนำกลับมาใช้ใหม่ ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียที่จะตามมาภายหลังตลอดช่วงชีวิตของผลิตภัณฑ์หรือบริการและในประเทศที่พัฒนาแล้วจึงให้ความสนใจกับปัญหานี้เป็นอย่างมากโดยให้ความรู้กับประชาชนในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ความต้องการ EcoProduct สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้วจึงมีอัตราสูงมาก

เนื้อที่ยืนต้นยางพาราทั้งประเทศจากการสำรวจพบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายพื้นที่ปลูกยางกระจัดกระจายไปในจังหวัดต่างๆ ถึง 64 จังหวัด แบ่งเป็น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด ภาคกลาง จำนวน 7 จังหวัด ภาคตะวันออก จำนวน 7 จังหวัด และ ภาคใต้ จำนวน 14 จังหวัด มีเนื้อที่ยืนต้นยางพาราที่เป็นยางพาราก่อนเปิดกรีดประมาณอายุตั้งแต่ 1-6 ปี จำนวน 5,116,622 ไร่เป็นยางเปิดกรีดแล้ว 11,773,064 ไร่รวมทั้งประเทศมีจำนวนทั้งสิ้น 16,889,686 ไร่

ตารางที่ 1 เนื้อที่ยืนต้นยางพารารายภาค จากข้อมูลดาวเทียม Spot 5 ปี 2551

ภาค	เนื้อที่ (ไร่)		
	ยางอายุต่ำกว่า 6 ปี	ยางอายุมากกว่า 6 ปี	รวม
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2,056,511	789,031	2,845,542
เหนือ	585,737	14,841	600,578
ตะวันออก	470,204	1,330,452	1,800,656
กลาง	178,688	124,564	303,252
ใต้	1,825,482	9,514,176	11,339,658
รวมทั้งประเทศ	5,116,622	11,773,064	16,889,686

ที่มา : เนื้อที่ยินตันทายพาราชาภาค [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2554. เข้าถึงได้จาก

<http://www.rakbankerd.com/agriculture/open.php?id=2159&s=tblplant>

ตารางที่ 2 แสดงพื้นที่ปลูกยางรายจังหวัดในภาคใต้ ปี 2549 – 2551

จังหวัด	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
ประจวบคีรีขันธ์	3,397	5,563	28,190
ชุมพร	145,739	188,942	318,709
ระนอง	26,599	75,804	79,935
สุราษฎร์ธานี	1,117,510	1,325,183	1,662,643
นครศรีธรรมราช	1,467,727	1,466,229	1,406,104
พังงา	553,415	485,464	617,817
ภูเก็ต	106,645	110,634	108,302
กระบี่	646,645	507,078	621,997
ตรัง	963,425	1,061,592	1,059,294
พัทลุง	552,066	556,740	513,369
สงขลา	1,623,704	1,650,244	1,650,178
สตูล	254,779	256,058	281,290
ยะลา	934,308	907,545	945,105
ปัตตานี	354,450	245,689	271,153
นราธิวาส	935,591	870,973	890,127
ชลบุรี	27,501	23,143	121,274
ฉะเชิงเทรา	4,532	8,181	16,597
ระยอง	397,816	606,696	639,790
จันทบุรี	396,918	263,237	527,569
ตราด	253,361	183,126	198,035
สระแก้ว	-	-	4,180
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	193,533	283,875
รวม	10,766,128	10,986,660	12,245,533

ที่มา : เนื้อที่ยินตันทายพาราชาภาค [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2554. เข้าถึงได้จาก

<http://www.rakbankerd.com/agriculture/open.php?id=2159&s=tblplant>

จากตารางแสดงพื้นที่ปลูกยางในภาคใต้ จะเห็นได้ว่าปริมาณการปลูกที่มากขึ้นทุกปีย่อมแสดงให้เห็นว่ามีปริมาณความต้องการไม้ยางพาราแปรรูปป้อนเข้าสู่โรงงานแปรรูปไม้ยางพาราย่อมมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งจังหวัดที่มีการใช้ไม้ยางพาราสูงสุด 3 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (เรียงลำดับตามปริมาณการใช้มากไปหาน้อย) โดยจังหวัดสงขลามีความน่าสนใจในเรื่องการใช้ไม้ยางพาราจำนวนมากเป็นอันดับ 1 ในปี 2550 - 2551 และเป็นอันดับ 2 ในปี 2552 โดยจังหวัดสงขลาได้ชื่อว่าเป็นดัง “หัวเมืองทางใต้” เนื่องจากจังหวัดสงขลามีความน่าสนใจในเรื่องการท่องเที่ยว การค้าขายและการคมนาคมที่สะดวกโดยมีสนามบินขนาดใหญ่และมีท่าเรือจังหวัดสงขลาเพื่อส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ และมีผลิตภัณฑ์อุปโภคที่ที่น่าสนใจและมีเสน่ห์หลากหลาย สามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาได้จึงยกมาเป็นจังหวัดในศึกษาวิจัยครั้งนี้

จากศึกษาข้างต้น ปริมาณเศษไม้ที่เหลือจากโรงงานเดียวมีปริมาณเศษเหลือคราวๆดังนี้ เศษหัวไม้ตัดสั้น 180,000 kg. / ปี, รากไม้ยางพารา 2,400,000 kg. / ปี, ชีเลื้อย 9,600,000 kg. / ปี, แผ่นเศษไม้ 3 ลบ.ม / ปี (บริษัท เอ.พี.เค.เฟอร์นิเจอร์พาราวัต จำกัด : 2552) ซึ่งในจังหวัดสงขลาเพียงจังหวัดเดียวก็มีโรงงานไม้ยางพาราแปรรูปใหญ่ๆ มากกว่า 10 โรงงาน ดังนั้นปริมาณของเศษไม้ยางพาราที่เหลือต่อปีในลักษณะนี้ จึงมีปริมาณมหาศาลแต่กลับเป็นได้เพียงเชื้อเพลิงในการหุงต้มเท่านั้น

การตระหนักและหันมาให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมหรือที่เรียกว่ากระแส ECO ส่งผลให้ไม้ยางพาราที่สามารถปลูกทดแทนได้และมีการใช้ประโยชน์ได้สูงสุดนั้น ตอบโจทย์กระแส ECO จนทำให้เป็นที่นิยมอย่างมากในช่วง 3 - 5 ปีนี้ แต่เศษไม้ยางพาราจากการผลิตเป็นไม้ยางพาราแปรรูปนั้นกลับยังไม่มีมีการนำกลับมาใช้อย่างเกิดคุณค่ามากนัก ยังขาดการประยุกต์เพื่อนำไปใช้ให้เกิดมูลค่าสูงสุด มีเพียงการนำไปทำเชื้อเพลิงหรือการขายให้ชาวบ้านไปทำฝืนราคาถูก

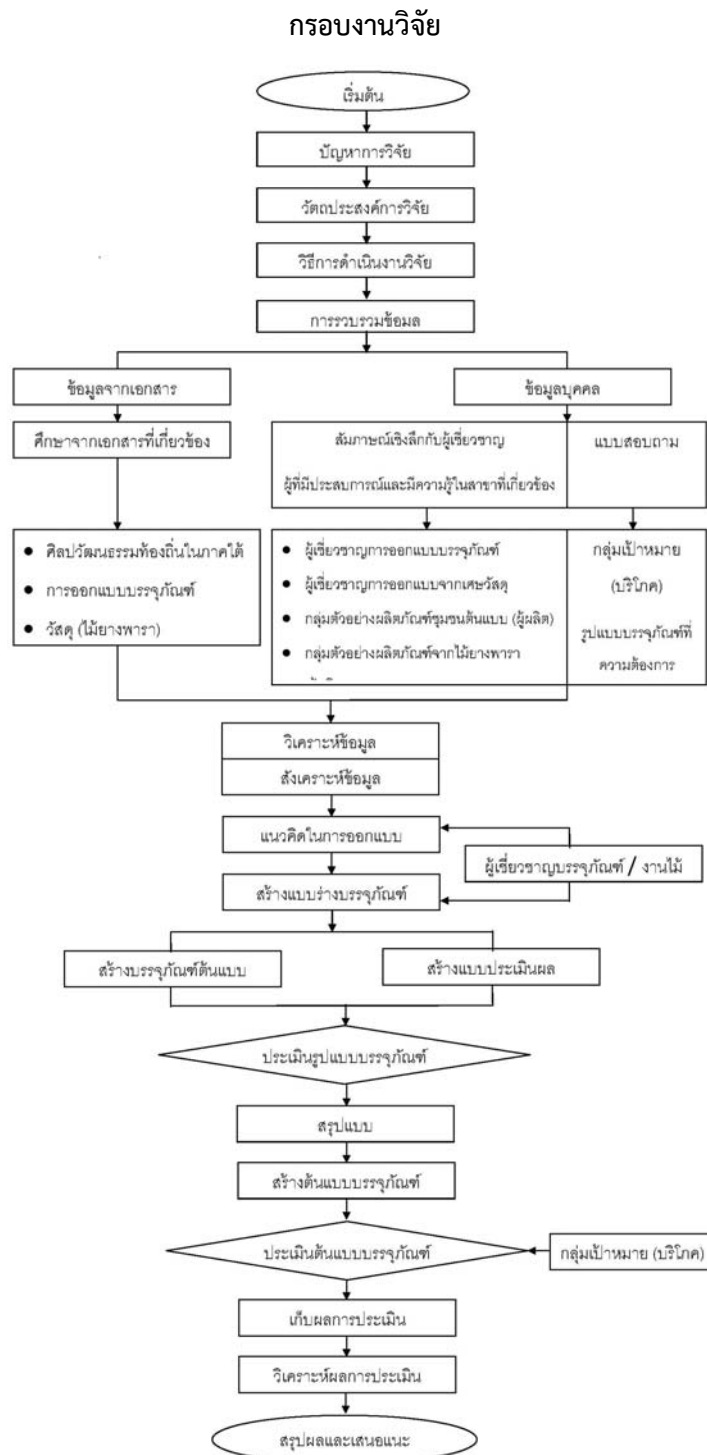
ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดสงขลาที่จัดอยู่ในสินค้า OTOP 3 ดาว ยังขาดบรรจุภัณฑ์ในการส่งเสริมการขายและการขนส่ง ทำให้ไม่สามารถยกระดับขึ้นไปเป็น 4 - 5 ดาวได้ โดยเฉพาะสินค้าอุปโภคที่ขาดบรรจุภัณฑ์จึงขาดส่วนนี้ไปช่วยส่งเสริมการขาย ขาดการเพิ่มมูลค่าด้วยบรรจุภัณฑ์ ดังนั้นการขาดบรรจุภัณฑ์นี้ย่อมส่งผลต่อการปกป้องสินค้าให้สมบูรณ์ด้วยเช่นกัน รวมถึงขาดการนำเลนศิลป์มาใช้เสริมภาพลักษณ์อันดีของสินค้ามาช่วยเพิ่มมูลค่า หากนำเศษไม้ยางพาราจากโรงงานแปรรูปเหลือจำนวนมหาศาลนั้น กลับมาใช้สร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลายสำหรับส่งเสริมภาพลักษณ์ของสินค้าภาคใต้ได้ ย่อมเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสูงสุด ลดการผลิตกระดาษเพื่อเป็นบรรจุภัณฑ์ ลดการใช้น้ำมันเพื่อการขนส่งวัตถุดิบจากต่างถิ่นมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ และเหนือสิ่งอื่นใดยังสามารถช่วยเสริมภาพลักษณ์อันดีของท้องถิ่นไทยภาคใต้ให้เป็นที่ยอมรับสู่สากลด้วยวัสดุท้องถิ่นภาคใต้ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา
2. เพื่อออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ให้ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปะภาคใต้และผลิตภัณฑ์ชุมชน

วิธีการวิจัย

1. ในขั้นต้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลิตภัณฑ์ชุมชนภาคใต้ในกลุ่มของฝากโดยคัดเลือกจากกลุ่ม OTOP 2 - 3 ดาวที่มียอดการจำหน่ายสูง แต่ขาดบรรจุภัณฑ์และมีเอกลักษณ์ศิลปะภาคใต้ที่ควรส่งเสริมการขายเพื่อคัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษา โดยทำการสำรวจข้อมูลโดยแบบสอบถามออนไลน์จากประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชากรในพื้นที่ และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 262 คน เมื่อได้ข้อมูลจึงนำมาวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกมาใช้ในการศึกษา
2. รวบรวมข้อมูลหัตถภูมิและปฐภูมิจากส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ศึกษา และวิเคราะห์ความเป็นไปได้การนำเศษไม้ยางพาราสารสร้างบรรจุภัณฑ์
 - 2.2 ศึกษา และวิเคราะห์รูปแบบบรรจุภัณฑ์จากไม้
 - 2.3 ศึกษา และวิเคราะห์เลขศิลป์ศิลปะภาคใต้
 - 2.4 ศึกษาศักยภาพในการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าไม้รายย่อย
 - 2.5 ศึกษา และวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ในงานวิจัย(เรือกอกและจำลอง)
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อมูลภาคเอกสารและข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการออกแบบบรรจุภัณฑ์ 3 แนวทาง แนวทางละ 3 แบบ รวม 9 แบบ
4. สร้างเครื่องมือในการเก็บผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์
5. นำเครื่องมือในการเก็บผลการออกแบบและผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ผู้เชี่ยวชาญบรรจุภัณฑ์ทำการวัดผล แสดงความคิดเห็นและประเมินแบบ
6. นำผลการวิเคราะห์แบบร่างมาทำการเลือกแบบร่างเพื่อสร้างต้นแบบ
7. จัดทำต้นแบบบรรจุภัณฑ์ (โดยผู้วิจัยและผู้ผลิตสินค้าจากไม้) 3 แนวทาง แนวทางละ 1 แบบ รวม 3 ชิ้นงาน
8. นำผลการวิเคราะห์เลขศิลป์ภาคใต้มาทำการสังเคราะห์เพื่อทำการออกแบบเลขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ 3 ชิ้นงาน
9. นำต้นแบบบรรจุภัณฑ์ให้ผู้บริโภคและนักท่องเที่ยว วัดผลความพึงพอใจแสดงความคิดเห็นและประเมิน
10. นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ผลเกี่ยวกับข้อดี และข้อบกพร่องของบรรจุภัณฑ์
11. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ภาพที่ 2 กรอบงานวิจัย

ที่มา : กุลนาล ตันพาณิขรัตน์กุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. เครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ มีดังนี้
 - 1.1 แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างบ้านเรือกอและ จังหวัดนราธิวาส
 - 1.2 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้สนใจและผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนภาคใต้
 - 1.3 แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ / ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านออกแบบจากเศษวัสดุและผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ด้านผลิตภัณฑ์จากไม้
 - 1.4 แบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ / ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์ด้านบรรจุภัณฑ์
2. ผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ในการสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราประกอบด้วย ดังนี้
 - 2.1 ผลการสังเคราะห์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในภาคใต้
 - 2.2 ผลการสังเคราะห์ผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มบ้านเรือกอและ
 - 2.3 ผลการวิเคราะห์ผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์
 - 2.4 ผลการวิเคราะห์การเข้าไม้และต่อไม้เพื่อใช้สร้างต้นแบบบรรจุภัณฑ์
3. เครื่องมือในการประเมินผลงานบรรจุภัณฑ์
 - 3.1 ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุเรือกอและจำลอง
 - 3.2 แบบประเมินผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับบรรจุเรือกอและจำลอง

สรุปผลการวิจัย

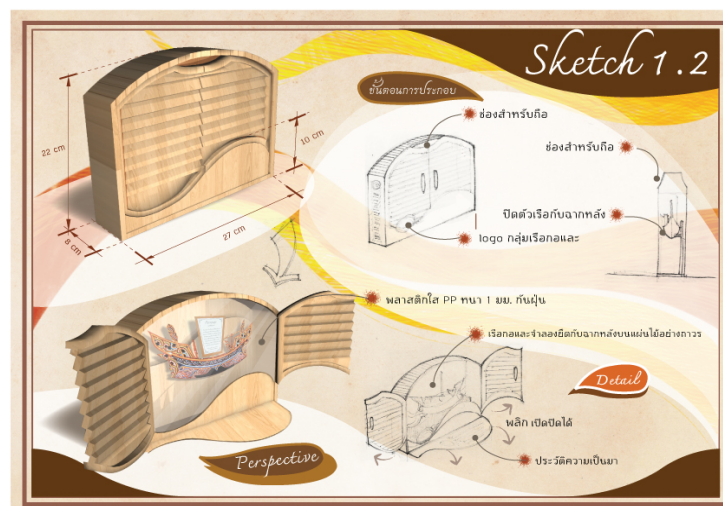
ผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนภาคใต้ ประเภทผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน แนวทางการออกแบบในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 3 แนวทางคือ แบบฉาก แบบฐาน และแบบเรือกราว โดยในแต่ละแนวทางแยกออกเป็นแนวทางละ 3 แบบ รวมทั้งหมดเป็น 9 แบบร่าง ดังนี้

ภาพที่ 3 ผลการออกแบบแนวทางที่ 1 แบบฉาก แบบร่างที่ 1.1

ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 4 ผลการออกแบบแนวทางที่ 1 แบบฉาก แบบร่างที่ 1.2

ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 5 ผลการออกแบบแนวทางที่ 1 แบบฉาก แบบร่างที่ 1.3

ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 6 ผลการออกแบบแนวทางที่ 2 แบบฉาก แบบร่างที่ 2.1

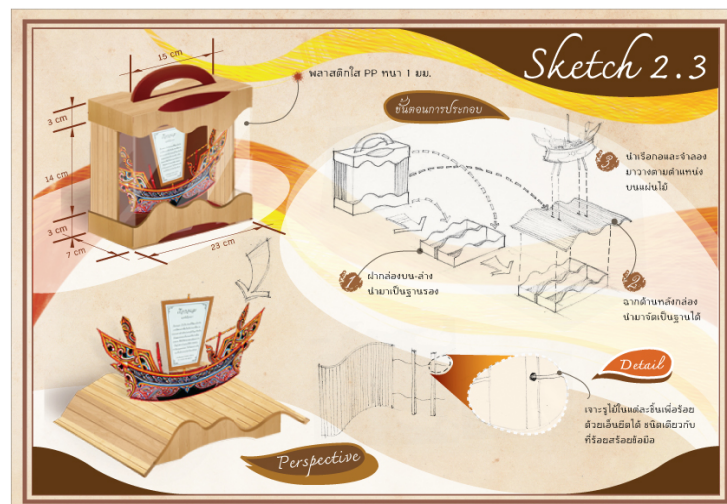
ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 7 ผลการออกแบบแนวทางที่ 2 แบบฉาก แบบร่างที่ 2.2

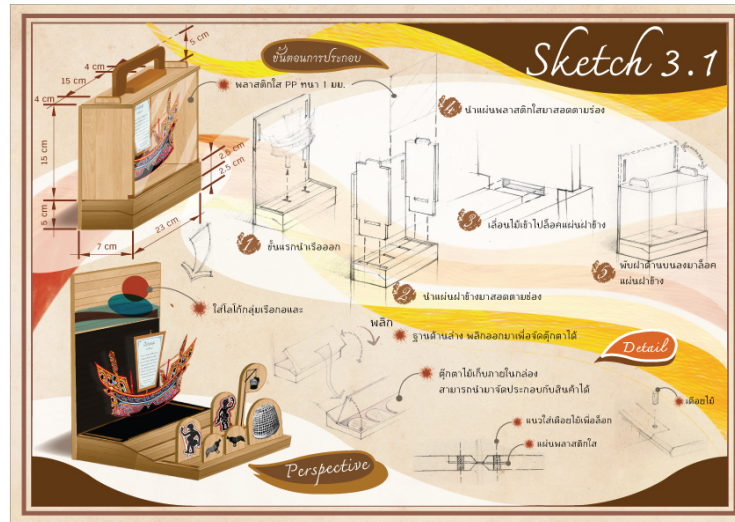
ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 8 ผลการออกแบบแนวทางที่ 2 แบบฉาก แบบร่างที่ 2.3

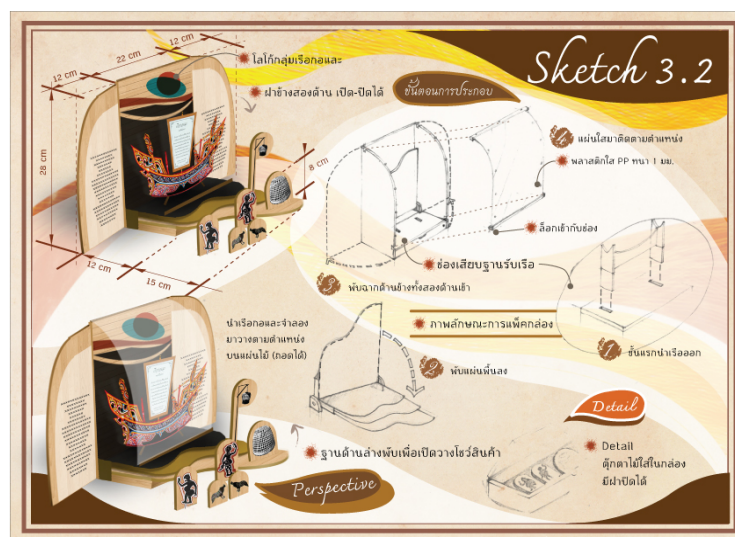
ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 9 ผลการออกแบบแนวทางที่ 3 แบบฉาก แบบร่างที่ 3.1

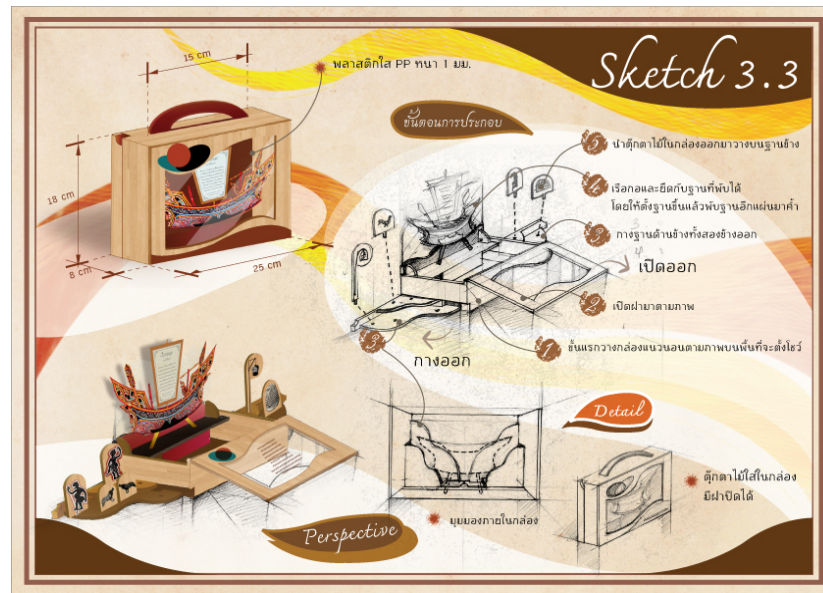
ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 10 ผลการออกแบบแนวทางที่ 3 แบบฉาก แบบร่างที่ 3.2

ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพที่ 11 ผลการออกแบบแนวทางที่ 3 แบบฉาก แบบร่างที่ 3.3

ที่มา : กุลนาค ต้นพานิชรต้นกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

การวิจัยสำรวจการยอมรับครั้งนี้โดยการทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลการทดลองออกแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา จากการทำแบบสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์และมีความรู้ความสามารถทางด้านบรรจุภัณฑ์ ด้านงานไม้หรือผู้ประกอบการงานไม้ จำนวน 7 คน

ผลการวิเคราะห์แบบร่างการออกแบบบรรจุภัณฑ์

แนวทางการออกแบบในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 3 แนวทางคือ แบบฉาก แบบฐานและแบบเรื่องราว โดยในแต่ละแนวทางแยกออกเป็นแนวทางละ 3 แบบ รวมทั้งหมดเป็น 9 แบบร่าง

แบบฉาก ประกอบด้วยแบบที่ 1.1 – 1.3 แบบร่างที่มีการเลือกมากที่สุดในแนวทางนี้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์แนวทางที่ 1

แนวทางที่ 1: กล่องเป็นฉาก		
ภาพที่ 1.1	ภาพที่ 1.2	ภาพที่ 1.3
		
อันดับ 1	อันดับ 3	อันดับ 2

ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตน์กุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

รูปแบบที่มีการเลือกมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ภาพที่ 1.1 อันดับ 2 คือ ภาพที่ 1.3 และอันดับ 3 คือ ภาพที่ 1.2 ตามลำดับ

วิจารณ์ประเด็นข้อเสนอแนะ

1. หากต้องการตัดมือจับออก ควรมีการเพิ่มเติมบรรจุภัณฑ์ชั้นต้นหรือถุงพกพาในการหิ้ว
2. อาจมีการเพิ่มความใส่ใจสินค้า ด้วยการทำผ้าเช็ดสินค้าบรรจุไว้ โดยใส่โลโก้หรือลวดลายเรือกอ และเพียงเล็กน้อยเพิ่มเสน่ห์และความน่าสนใจให้ตัวสินค้า
3. ถือว่าบรรจุภัณฑ์นี้ตอบโจทย์ในเรื่องการสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคสนใจสินค้าได้
4. ลดขั้นตอนการจัดวางให้ง่ายต่อผู้บริโภค รวมทั้งมีการใส่คำอธิบายขั้นตอนการประกอบพร้อมบรรจุภัณฑ์
5. ใช้สีตามธรรมชาติของไม้ ถือเป็นการช่วยลดต้นทุนของการผลิตได้ แต่ควรมีลวดลายบางส่วนของชิ้นงาน ด้วยจันทะและน้ำหนักที่เหมาะสมกับสินค้า

6. ลดลายเกี่ยวกับเรือกอลและ ควรนำมาใช้อย่างพอดีไม่รบกวนความสนใจกับตัวสินค้าเกินไปแต่สามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ภาคใต้ได้

7. การสร้างจิ๊กแม่แบบในการผลิตถือเป็นช่วยลดเวลาและความคล่องตัวในการผลิตได้อย่างมาก

แบบฐาน ประกอบด้วยแบบที่ 2.1 – 2.3 แบบร่างที่มีการเลือกมากที่สุดในแนวทางนี้ ดังนี้ ตารางที่ 3 แสดงผลการเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์แนวทางที่ 2

แนวทางที่ 2: กล่องเป็นฐาน		
ภาพที่ 2.1	ภาพที่ 2.2	ภาพที่ 2.3
		
อันดับ 2	อันดับ 3	อันดับ 1

ที่มา : กุลนาถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

รูปแบบที่มีการเลือกมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ภาพที่ 2.3 อันดับ 2 คือ ภาพที่ 2.1 และอันดับ 3 คือ ภาพที่ 2.2 ตามลำดับ

วิจารณ์ประเด็นข้อเสนอแนะ : เป็นการสื่อถึงภูมิภาคด้วยโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้จริงในเชิงกิ่งอุตสาหกรรมได้ไม่ยาก ผู้ประกอบการงานไม้สามารถทำได้

แบบเรือกราว ประกอบด้วยแบบที่ 3.1 – 3.3 แบบร่างที่มีการเลือกมากที่สุดในแนวทางนี้ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์แนวทางที่ 3

แนวทางที่ 3: กล่องเป็นเรื่องราว		
ภาพที่ 3.1	ภาพที่ 3.2	ภาพที่ 3.3
		
อันดับ 3	อันดับ 1	อันดับ 2

ที่มา : กุลนาล ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

รูปแบบที่มีการเลือกมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ภาพที่ 3.2 อันดับ 2 คือ ภาพที่ 3.3 และอันดับ 3 คือ ภาพที่ 3.1 ตามลำดับ

วิจารณ์ประเด็นข้อเสนอแนะ

1. การนำเสนอด้วยเรื่องราวถือเป็นส่งเสริมเชิงการตลาดมากขึ้น โดยการใช้ความสนใจในเรื่องประสบการณ์ร่วมมาเป็นสื่อกลางระหว่างตัวสินค้ากับผู้บริโภค เพื่อโยงความสนใจไปถึงผู้บริโภคให้เป็นสิ่งใกล้ตัวมากขึ้น ก็จะสามารถเพิ่มความน่าสนใจได้ในอีกทางหนึ่ง

2. การนำเสนอในแบบเรือกอและเพียงอย่างเดียว ถือเป็นการสร้างความน่าสนใจแบบเอกภาพ แต่การนำเสนอโดยมีเรื่องราวหลากหลายองค์ประกอบศิลปะ ยังถือว่าต้องมีการจัดปริมาณองค์ประกอบให้อยู่อย่างลงตัว เพราะหากมีสัดส่วนที่มากหรือเทียบเท่าองค์ประกอบหลักของสินค้านั้นคือเรือกอและแล้ว จะทำให้เกิดความขัดแย้งว่าต้องการสร้างความน่าสนใจในตัวเรือหรือตัวประกอบ

3. บรรยากาศด้านหลังเป็นส่วนช่วยเพิ่มความน่าสนใจได้อย่างมาก แต่ต้องไม่มาแยงความน่าสนใจไปจากตัวสินค้า

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลงานต้นแบบบรรจุภัณฑ์เรือกอลและจำลอง

ตารางที่ 5 ต้นแบบบรรจุภัณฑ์

แนวทางที่ 1 : กล่องเป็นฉาก	แบบที่ 2 : กล่องเป็นฐาน	แบบที่ 3 : กล่องเป็นเรื่องราว
		
อันดับที่ 3	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2

ที่มา : กุลนถ ตันพานิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ภาพรวมผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อภาพรวมผลงานต้นแบบบรรจุภัณฑ์เรือกอลและจำลองพบว่า ต้นแบบบรรจุภัณฑ์ทั้ง 3 แนวทางมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก โดยแนวทางที่ 2 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นอันดับ 1 คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนน 4.59 ,แนวทางที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นอันดับ 2 คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนน 4.54 และแนวทางที่ 3 มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นอันดับที่ 3 คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนน 4.51 ตามอันดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีข้อมูลหลากหลาย ตามมุมมองความเห็นในสถานะอาชีพ ประสบการณ์ อายุ เพศ ระดับการศึกษา รสนิยม ของแต่ละคน โดยผลการออกแบบนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบผลงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งได้ประยุกต์รูปแบบต่างๆ ให้มีแนวโน้มตอบสนองความเป็นไปได้ ให้รูปแบบของการสร้างบรรจุภัณฑ์สามารถทำได้ทั้งในผู้ผลิตสินค้าจากไม้และมีแนวโน้มสามารถผลิตขายได้จริงโดยผู้บริโภคตอบรับอย่างมาก แต่ในการสร้างบรรจุภัณฑ์ไม่ซับซ้อนอาจมีราคาสูงขึ้นได้

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปทิศทางของหลักคิดในการออกแบบที่ได้สังเคราะห์ สามารถเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนภาคใต้และมีแนวโน้มสามารถปฏิบัติได้สำหรับผู้ประกอบการงานไม้ในประเทศไทย โดยผลรวมที่ได้จากการสำรวจการยอมรับความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่มีทิศทางไปในเชิงบวก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านหรือของโชว์นั้นไม่มีเกณฑ์การออกแบบที่ตายตัว อาจใช้หลักคิดคล้ายคลึงกับงานออกแบบโฆษณา ณ จุดขาย (P.O.P) มาการจัดให้บรรจุภัณฑ์ส่งเสริมการขายสินค้าได้ จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจดึงดูดผู้บริโภคได้มากขึ้น ดังนั้นการรวบรวมความรู้หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการออกแบบโฆษณา ณ จุดขาย นำมาประยุกต์และสังเคราะห์ใช้ผนวกกับศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ รวมถึงความเป็นไปได้ในการสร้างบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านในภาคใต้ให้แสดงออกซึ่งศิลปะภาคใต้และให้มีแนวโน้มความเป็นไปได้ในการผลิตในภาคใต้

2. จากผลสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการสร้างบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้สามารถทำได้สำหรับผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งการออกแบบครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการออกแบบ โดยมีแนวความคิดที่จะนำเสนอในรูปแบบร่วมสมัย โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดของการโฆษณา ณ จุดขาย ศิลปะการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การใช้สวดลายจากศิลปะภาคใต้ที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ภาคใต้ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการผลิตเป็นหลัก ในด้านของรูปแบบที่ปรากฏในผลการออกแบบนั้น ล้วนมีที่มาจากหลักคิดและแนวทางในการออกแบบที่ได้สังเคราะห์

รวมถึงความต้องการทางด้านการตลาดของผู้บริโภค ซึ่งจากผลสำรวจการยอมรับความคิดเห็นมีพื้นฐานข้อมูลไปทิศทางเดียวกันในเชิงบวก และการนำเสนอผลงานต่อกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ พบประเด็นข้อเสนอแนะหลากหลาย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับศิลปะภาคใต้แตกต่างกันโดยสถานะต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ผลรวมที่สรุปได้คือ การนำหลักคิดต่างๆ ที่ได้สังเคราะห์มาใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราโดยมีแนวโน้มที่สามารถผลิตได้จริงในผู้ประกอบการรายย่อย

3. ทิศทางการนำความรู้จากแนวทางในการออกแบบสร้างบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้ ควรนำไปใช้กับกลุ่มสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความรู้ประสบการณ์และความชำนาญทางด้านสินค้าภาคใต้มากกว่าผู้วิจัย อาจจะทำให้รูปแบบของผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นไปตามความหลากหลายและตรงต่อความต้องการในการใช้งานจริงสำหรับการผลิตในผู้ประกอบการย่อยมากที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการขายสินค้าภาคใต้ให้เป็นหนึ่งในสินค้าที่ได้รับความนิยมไปทั่ว

4. ประโยชน์จากการศึกษาวิจัยความรู้ทั้งในด้านการสร้างบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราและความรู้เกี่ยวกับศิลปะและการออกแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นประโยชน์จากความรู้ทั้ง 2 สาขาที่สามารถนำมาประยุกต์ และทำให้เกิดแนวทางในการออกแบบสร้างบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพาราเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้ให้แสดงออกซึ่งเอกลักษณ์ภาคใต้ ทำให้เห็นได้ว่าความรู้เกี่ยวกับศิลปะ และการออกแบบนำมาผนวกกับเศษวัสดุที่มีคุณค่า ทำให้เกิดแนวทางในการออกแบบที่นำเสนอความงามและเอกลักษณ์ไทยภาคใต้ในรูปแบบของบรรจุภัณฑ์จากไม้ได้และเป็นการสร้างมูลค่าให้กับการส่งออกทางวัฒนธรรมได้อีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

บรรจุภัณฑ์ Eco Design [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2554. เข้าถึงได้จาก

http://www.mtec.or.th/ecodesign2010/index.php?option=com_content&view=article&id=5:ecodesign-&catid=1:-ecodesign&Itemid=23

เนื้อที่ยืนต้นยางพารารายภาค [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2554. เข้าถึงได้จาก

<http://www.rakbankerd.com/agriculture/open.php?id=2159&s=tblplant>

กุลนาถ ดันพาณิชรัตนกุล. “การสร้างรูปแบบบรรจุภัณฑ์จากเศษไม้ยางพารา เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ภาคใต้.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.